

ANNA BOCH (1848-1936)

Bezeten door schilderkunst

■ Anna Boch schilderde één servies voor eigen gebruik.

Een bemiddelaarster tussen kunst en industrie, een loopbrug tussen schone en toegepaste kunsten. Een feministe en *fille de bonne famille*. Anna Boch, telg van de roemruchte industriële serviesdynastie, was een intrigerende vrouw. Dat vond zelfs Vincent van Gogh, die wel eens naar Brussel wou komen om dat vreemde vrouwens te zien.

Vincent was bevriend met Anna's broer Eugène Boch, die hij ook portretteerde en die er zelfs aan gedacht zou hebben om de rijke burgerzoon te koppelen aan zijn zus. Maar de zus van kompaan Eugène, die zich als enige vrouw ophield in de Brusselse avant-gardekringen, dat moet toch wel een merkwaardig specimen zijn geweest, vond hij.

Of het ooit tot een ontmoeting is gekomen, is niet geweten. Wel is het zo dat het enige schilderij dat Van Gogh bij leven verkocht, *De rode wijngaard*, precies gekocht werd door Anna Boch. Anna bezat zelfs twee schilderijen van de Hollandse schilder, maar ze heeft ze achteraf weer van de hand gedaan omdat zijn overheersende werk haar faalangst bezorgde. Anna schilderde immers zelf. Volgens haar broer op bezeten wijze, want hij grapte dat Anna zo lang aan een afbeelding van een hesp kon werken, dat het vlees achteraf te verdord was om nog op te eten.

Een neus voor talent

Schilderkunst - en vooral de nieuwe lichten van postimpressionisme - waren een passie van Anna. Als nicht van Octave Maus werd ze in 1886 als enige vrouw lid van de avant-garde beweging Les XX, die de internationale kunstscène van die tijd bijeenbracht. Anna had een

neus - letterlijk een nogal geprononceerde - voor nieuw talent. Ze verzamelde de kunst van haar tijd, de nieuwlichters Gauguin, Seurat, Signac, Ensor. Haar appartement op de Guldenpieslaan in de Brusselse bovenstad liet ze door een toen nog niet zo gekende jonge architect herinrichten: Victor Horta.

Zelfs van Gogh vond Anna Boch een intrigerende vrouw. Hij wou wel eens naar Brussel komen om dat vreemde vrouwens te zien

Ook voor haar latere huis nabij de vijvers van Elsene koos ze bewust voor een vernieuwende art-nouveaustijl. Met veel flair vermengde ze het muzikale en plastische cultuurklimaat.

Ook sociaal en maatschappelijk was Anna met haar tijd mee. Vermoedelijk via haar eerste leermeesteres Euphrosine Beernaert kwam ze in contact met de prille Belgische vrouwenrechtenbeweging en met Marie Popelin, de eerste vrouwelijke juriste die geweigerd werd aan de balie.

Zich inlaten met de manufactuur door haar vader Victor Boch in 1841 opgericht in La Louvière, deed Anna niet. Boch Frères Keramis was toen ongetwijfeld het belangrijkste Belgische keramiekbedrijf en de borden en teljoren behoren - zelfs in het noorden van het land - tot het collectieve geheugen. Zelf schilderde Anna een servies voor eigen gebruik maar verder moeide ze zich niet met

■ Anna Boch deed twee werken van Van Gogh van de hand omdat zijn overheersende werk haar faalangst bezorgde.

de ateliers, waar nochtans veel vrouwen werkten. Iemand die ze wel ontmoette, was Albert Willy Finch, als 'architect' personeelslid van het bedrijf en ook stichtend lid van Les XX en La Libre Esthétique. Ook haar goeie vrienden Theo Van Rysselberghe (die een pointillistisch portret van haar schilderde) en Charles Van der Stappen werden aangesproken om ontwerpen te maken voor de faïence-industrie. Beiden flaneerden eveneens in die Brusselse progressieve artistieke kringen. Hoogstwaarschijnlijk was Anna daarbij... het doorgeefluik voor die borden.

Begin februari neemt de rechtbank van Bergen een beslissing over de herstructurering onder de nieuwe overnemer. Dan wordt beslist over de toekomst van Royal Boch.

In 2015 opent 'Keramiek - Centrum voor Keramiek van de Franse Gemeenschap' met een collectie aardewerk van Boch. Momenteel stelt het Koninklijk Museum van Mariemont een honderdtal stukken van Boch uit openbare en nooit eerder getoonde privécollecties tentoon. Daaronder werk van Anna Boch en haar vrienden. Tot 13 februari. *De Boch collectie. De adem van Prometheus*, Chaussée de Mariemont, 100 in Morlanwelz, 064/21 21 93, www.musee-mariemont.be.